

Naujienu Antroji Dalis

NR. 884

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXIII METAI

ALFONSAS NAKAS

“Maras” Lapinsko - Bradūno sąmoksle

Tolimu aidu atsišaukia Ievos Simonaitytės žodžiai: “Tuokart rašė vieną tūkstantį septynių šimtų ir devynių...” Niekas taip gyvai, vaizdžiai, šurpulingai mums prieš tai nenupiešė Mažosios Lietuvos didžiosios nelaimės, kaip beletristė Ieva. Tai buvo trisdešimt kelintais.

Už tuzino metų prieš marą plunksną pakėlė lyrikas Kazys Bradūnas. Mano rankose gerai išsilaikiusi 43 puslapių knygutė, išleista keturiasdešimt septyniaisiais Bavarijoj. Jei atmintis neša, ji buvo premijuota, tik neprisimenu — kieno, nes žinios LE trečiame tome apie Bradūną labai kondensuotos. Apie Bradūno marą buvo prikaltėta ir prirašyta nemažiau, kaip apie Simonaitytės marą, ir tikrai (mūsųose) daugiau, negu apie Sigrid Undset marą, keliais šimtmečiais ankstesnį ir kažki ar mūsų žemėje siautusį.

K. Bradūno “Maras” vėl išskyla visu šurpumu. Štai, kaip pirmąją auka krinta “senis dėdė Blinda”:

“Kaip drugiai melsvieji liepsnos plazda,

Laša ašarom žėruojančiom derva,
Guli kniūpsčias Blinda, lazdą
Sauja apkabingę negyva.

Ir kai rankos virpančios jį liečia
Ir jo kaktą grežia į žvaigždes,
Sujuda ir sužia lyg spiečius,
Traukdamos atatupsta minia —

Mirusiojo veidas, tartum žemė,
Juodas ir alpinančiai baugus,
Ir suklinka kažin kur žmogus —
Maras!

Girių gėlmės ošdamos pabunda,
Gėsta vėjo gūsiuose žibintai,
Tolima perkūnija sudunda,
Ir žinia žaibais į kaimus krinta —
Maras!... Maras!... Maras!...”

Paskui sekė visa mirusiųjų procesija, iki kraštas liko pustūštis. Galima būtų cituoti ir cituoti — nors ir viską ištaisai.

Vėl mano rankose kitas “Maras”. Po dvidešimties metų. Operos libretas Dariaus Lapinsko muzikai. Dvidešimt vienas mašinraščio puslapis. Čia jau nebe vienas Bradūnas. Nežinau, kieką vidurnakčių muzikas su poetu praleido prie šito kūrinio, bet spėju, kad ne vieną ir ne du. Čia maras išsiveržia iš mūsų fautos istoriją pakeitusių ribų, į pasaulinę istoriją keičiančius marus, užkliudydamas ir Japoniją, ir Vietnamą, — ir vokiečių kacetus, ir rusų vorkutas... Vienas kitas Bradūno - Lapinsko, arba Lapinsko - Bradūno “Maro” pavyzdys:

“Kur gi dingio senis dėdė Blinda?...
Kur gi dingio — lingo senis dėdė
Blinda?...
Kur gi dingio-bingo-lingo-lingo senis
dėdė Blinda?...”

Kur gi dingio-lingo-bingo-zingo-mingo-
ringo senis dėdė Blinda?”

“Kunigas: uuuunieta sanrat sanes
ovaT

Kur einu?
Tavò senas tarnas ateinu...
Unieta sanrat sanes ovat...
Vynmedžio šaka...
Jiems tegu ši valanda
Tegu akas... dzio...”

“Choras: Dabar mes grįžtame!
Solo: leeeematžirg sem rabaD
Choras: Prisiškėlimas!
Solo: leeeemanierap lėv-seM”

“Balsai iš salės: Mirti-irtiiiiitriM-riM-
iMmmmmirti!-irti!
Balsai iš balkono: Stirbt ihr verflüchte
Ausländer! Stirbt!
Choras: Gyventi! itnevyGyventi!
Gyventi! Gyventi!
Balsai iš salės: Mirti-irtiiiiitriM-
iMmmmmirti!-irti! Mirti!
Balsai iš balkono: To hell with all of
you! To hell!”

Nebecituosiu įsivaizduojamos senprusių kalbos. Nebecituosiu lotyniškų frazių, nei rusiškų keiksmų. Visko čia yra. Skripite palikta vietos vietnamiškiem žodžiam, palikta vietos net filmui. Deklamacijos pirmyn ir atgal, aukštyn ir žemyn, skambiais dvibalsiais ir snypščiančiais, dzeržgiančiais priebalsiais! Visko čia yra. Tikras maro chaosas!...

Nemačiau “Lokio” ir niekada negirdėjau kitų D. Lapinsko kompozicijų. Smalsumas neišpasakytas suėmė, paskaičius porą kartų libretą. Bandau įsivaizduoti, kas per opera bus tas “Maras”? “saraM” sat sub arepo rep saK?!

Dabar skaitau Vytauto Radžiaus laišką, pilną skaičių ir oficialių davinijų. Štai: Trečiojo Kultūros kongreso pabaigai — dviejų dalių meninės programos du spektakliai. Programos gi pirmoje dalyje kantata “Karalius Mindaugas”, o antroje — “Maras”. Abu muzikiniai kūriniai D. Lapinsko ir abu libretai — K. Bradūno. Pirmasis spektaklis — lapkričio 25 dieną, 8 val. vakare, o antrasis — lapkričio 26 d., 3:30 val. po pietų. Abu spektakliai — Marijos mokyklos salėje, 6727 So. California Ave., Čikagoje. Bilietai kainos — 3, 4, 5, 6 ir 7.50 dol. Esą, galima užsisakyti ir paštu. Čia nesiklausęs duodu spektaklių vyriausio organizatoriaus adresą: V. Radžius, 6905 S. Artesian Ave., Chicago, Ill. 60629. Kaip bilietai užsakomi paštu nebeaiškinsiu, nes tie, kurie kasmet važiuoja Čikagon į kitus operų spektaklius, gerai žino. Kas jau kas, bet detroitiskiai, manau, “Maro” išgyventi nuvažiuos dideliais būriais.

A. a. PAULIUS AUGIUS

Grafika

(iš liuksusinės monografijos, kurią išleido velionies žmona Danutė Augienė)

Dienų skeveldros

- I.
Pradžiai du klausimai:
— Ar šiluvos vardu prisiteirausi kur yra lietuvių koplyčia Washingtone? (Kas ta Silvanija?)
— Ar Lietuvių Enciklopedijos Leidykla beleis šlaito poeziją, ypač po jo bendradarbiavimo okupanto spaudoje?
- II.
Ar žinote, kad Sheffield, Anglijoje yra Aušros Vartų bažnyčia? Ir ją išlaiko tūkstantis lenkų, buv. vilniečių.
- III.
Sovietų sąjungoje liberališkiausi laikraščiai neva esąs “Nowyj Mir”. Nežinau kaip kas tą “liberališkumą” supranta, bet štai šis žurnalas džiaugiasi, kad Lietuva, Latvija ir Estija esančios laimingos “brolių” rusų šeimoje. Seniau tokios Lietuvos tebuvo ieškoma pas pašto ženklų rinkėjus. O dabar kažkoks Michailov “leidžia laisvai egzistuoti”... panchiuose.
- IV.
Elta rašo:
Lietuvių kalba išstumtama iš mokslo žurnalų, o jos vieta užima rusų kalba. 1967 m. išėjusiuose dviejuose “Kalbotyros” žurnalo sąsiuvinuose (XV ir XVI sąs.) rusų kalba jau turi persvara. XV-tame sąsiuvinyje yra įdėti 5 straipsniai rusų k., o tik 4 lietuvių k. Dar blogiau yra XVI-tame sąsiuvinyje.
- V.
Čia rusų kalba yra spausdinami jau 6 straipsniai, o lietuvių k. tik 3. Rusėjimo keliu yra pasukę ir kiti žurnalai, kaip “Literatūra” ir LTSR Mokslo Akademijos “Darbai”. Ir jie pradeda daugiau dėti straipsnių rusų kalba.
- VI.
Neseniai pasirodė knyga apie KZ Treblinkoje. Autorius yra Jean-Francois Steiner. Šioje knygoje daug vietos paskirta Vilniui. Mat, Vilniuje buvo suorganizuotas ghetto. Tai buvo podraug ir bandomasis ghetto. Vilniaus ghetto buvo suvartyta 60.000 žmonių. Jų vadas Wittenberg. Kai gestapo pareikalavo vado, žydai patys jį išdavė.
- VII.
“Wiadomosci” džiaugiasi, kad Sovietų spaudoje “surandama” daugiau lenkų, negu patys lenkai spėja. Kas tai? Štai, pavyzdžiui, Atlas narodov Mira. Surandama lenkų ne tik Vilniaus krašte, bet ir Kauno apygardoj.
Lenkai, Maskvos įsakymu, laikomi rezerve eventualioms Vilniaus ir Lvovo “dalyboms”.
Beje, visi, kurie pasitraukė į Lenkiją, yra saugumo surašyti į “specialų rezervą”. Jei reiks, kaip mat bus “gražinti” Vilniaus problemai į “aikštę iškelti”.
- VIII.
Kas naujo “Literatūroj ir Me-ne”? Čia pora ištraukų:
(Nukelta į 2 psl.)

SPAUDA PAVARČIUS IR PASKAIČIUS

Rašo L. BARTUS

Modernus kunigas apie persenusią bažnyčią

Nesistengiant sudaryti "kompeticiją" šiam dienraštyje puikiai besireiškiančiam "Bažnytinų žinių" skyriaus redaktoriui, verta dar kartą sustoti ties knyga: "A Modern Priest Looks at His Outdated Church".

Tai katalikų kunigo James Kavanaugh knyga, modernių laikų kunigo žvilgsnis į pasenusią bažnyčią. Šioji knyga dabar yra geriausiai perkama iš religinio turinio knygų tiražas artinasi į 150,000 parduotų kopijų. Kaina \$4.95.

"Look" žurnalas atpasakojo knygos turinį ir gavo apie 4000 laišku. Jų pasiskirstymo pozicija esanti 20:1 už kunigo Kavanaugh aiškinimus. Laiškų rašytojų 60% esą katalikai.

Kun. Kavanaugh (38 metų) kunigavo Michigan valstybėje. Prieš jo knygos išspaudos išleidimą buvo pašauktas pasikalbėti su vyskupu M. Zalesski (55 m.). Kunigas Kavanaugh savo nusistatymo nekeitė. Vyskupas jam davė "neribotų atostogų".

Šiais laikais esą iškilę naujų moralės supratimų. Katalikai susiduria su tokiomis problemomis, kurios šv. Tomui Akviničiui negalėjusios nė į galvą ateiti. Kun. Kavanaugh sako: — "Tik pažvelgite į Meksikos bemokslus kaimiečius ir į gretimų Amerikos valstybių miestų visuomenę — inteligentią". Katalikų bažnyčia tebetaiko tas pačias persenusias moralės normas tiems kaimiečiams ir miestiečiams.

Labai "mizerna" esanti katalikų bažnyčios moralė vedybų požiūriu. Kun. Kavanaugh sako, jog santuoka turi būti santuoka. Turi būti vertinama lygiai nežiūrint ar ji sudaryta katalikų bažnyčioje ar civiliniame teisme. Esą juokinga: katalikai, susituokę civiliniame teisme, gali išsiskirti ir susiradę naujus partnerius vėl gali susi-

tuokti katalikų bažnyčioje. Katalikų bažnyčia pirmąją santuoką laikanti "negaliojančia" ir nebuvisia. Gi katalikai sutuokti bažnyčioje esą nebeper-skiriami...

— "Kas yra vedybos katalikų bažnyčiai?" — klausia katalikų kunigas Kavanaugh. Kodėl yra dvejobas santuokos vertinimas?

Kun. Kavanaugh sakosi, jog jo knygos pasirodymą visuomenėje paskatino Vatikano antrasis suvažiavimas, kuriame buvo iškelta daug katalikų bažnyčioje reikalingų reformų, bet dauguma tų nutarimų pasilikę užmarinuoti senosios Romos kurijos stalčiuose.

Kun. Kavanaugh dėsto, jog katalikų kunigai galėtų gyventi "kaip žmonės". Ir jis pats manas, kad galima įsteigti religines bendruomenes (parapijas), kurių išlaikymas tikintiesiems labai mažai kainuotų, jei kunigas, kaip žmogus, eitų sau užsidirbti pragyvenimui kur nors visuomeninėje raštinėje ar industrijos imonėje.

"Reikėtų liautis", bet žvelgtina ir į savąjį veidą

"Dirvoje" prasidėjo ir dar nesibaigę "akimirčių" serijos prieš tuos, kurie be kompromisų pasisako prieš "koegzistenciją".

Net ir pati redakcija vieną savo straipsnį skyrė ta temai ("Reikėtų liautis", spalio 16 d. numeryje).

Redakcijos straipsnį bene bus rašęs žmogus, kurs neskaitė Br. Railos straipsnių apie S. Narkeliūnaitę ir apie Valeriją Tysliavienę ir todėl nežino, kokie išsireiškimai, kokie beveik keiksmažodžiai prieš jas buvo vartojami.

Jei šiandien Br. Railos giminės "koegzistuoja" su tarybiniais pareigūnais, ir Br. Raila vėl išvertė savo kailį, "koegzistentus" pateisindamas, ir jei "Dirvos" redakcija tą Br. Rai-

los naujai užimtą liniją palaiko, tas dar nereiškia, kad tautinė ir patriotinė visuomenė turėtų liautis savo balsą kėlus ir net linkėjimus reiškusi — "Dirvai" ir "Vienybei" susijungti.

Tokie linkėjimai nėra naujas išradimas, tai tik pakartojimas, kas anksčiau buvo rašyta — tautininkams dviejų laikraščių Amerikoje yra perdaug.

Žymių žurnalistų, žymūs pamandravojimai

Br. Raila metė vienam laikraščiui "šunlapio" vardą. Kodėl? Todėl, kad tas laikraštis peikia Railą už persimetimą "koegzistenciją" teisinti.

Gi Antano Smetonos sūnus, Julius Smetona, kaip atrodo, nesibaimina bendradarbiauti nei "šunlapyje" nei "tautos kelio" laikraštyje — "Dirvoje".

Br. Raila jau ir tiek pažengę,

kad ir sovietiniame sporte jis politikos nebemato.

Užmiršo jis, tur būt, anksčiau rašytuosius savo straipsnius, kai "Vienybė" moterys pradėjo "koegzistenciją".

Jei dabartinė Br. Railos nuomonė yra išganinga, kurią jis išdėsto apie veiksmius, pasisakiusius prieš krepšininkų išvyką, tai kodėl tų "receptų" Raila nenaudojo kovoje su Narkeliūnaitė ir Tysliaviene? Kodėl jis nesistengė patydomis su jomis pasikalbėti?

Dabar B. Raila advokatauja, girdi, jei negalima paveikti, geriau ginčo nekelti...

Be kita ko, nevien B. Raila, bet ir S. Žymantas labai buvo aktyvūs prieš "Vienybę". Šiandien jis nutilo. Kodėl? Ar Br. Railos kailiamainiavimui pritaria ar bendrai viešai pasisakyti nedrįsta?

PAS TAUTIETI LITVAKĄ

Pereitą penktadienį nuėjo į žydų krautuvę žuvies nusipirkti. Kėdėje sėdėjo žilagalvis, gerai nuaugęs, bet jau gyvenimo naštos gerokai išvargintas krautuvės savininkas.

Dirstelėjęs į mane pastebėjo: — Pirmą kartą mano krautuvėje, iš kur esi?

— Aš tave taip pat nemačiau, gal iš Izraelio atvykai? — vieton atsakymo, atsiliepiu aš.

— Aš iš Vilniaus, litvakas, — rusų daryta kalba pasisakė.

Susigraibęs žydiškų žodžių jam pasakiau:

— Esu Vilniuje gyvenęs...

— O, Vilniuje, tai rusų miestas, tai rusas, — staiga nutraukęs man pasisakymą gyvai senis šuktelėjo.

— O Tamsta būsi arabas iš Jeruzalės, — nusišypsojau.

Litvakas iš Vilniaus net pakilo iš kėdės ir piktai šuktelėjo:

— Tai įžeidimas! Aš Vilniuje gimiau ir augau, žinau tą miestą, — ir nutilo.

— Joks įžeidimas! Atsiliepiu, — jei Vilnius rusų miestas, tai Jeruzalė arabų, ir pats esi arabas, — pridėjau.

Dabar jis ramiau:

— Žmogau, kaip taip galima sakyti! Vilnius buvo rusų apgyventas, tai ir rusų miestas, — pakartojo.

— Gerai, jei jūsų butė atsiranda prūsokų, tų landžių vabalų, tai tada kieno butas, tamstos ar tų prūsokų - tarakonų? — klausiu.

Tuo metu pro duris įeina vidutinio amžiaus moteriškė. Ji raminančiai prašneko:

— Kitame kambaryje jūsų ginčą girdėjau. Nelieskite mano tėvo dėl Vilniaus. Jam Vilnius šventas miestas, nors jis jaunose dienose jį apleido ir čia įsikūrė, bet iki šiol to miesto nepamiršta ir save litvaku vadina, tuo save išsiskirdamas iš kitų čia apsigyvenusių žydų, — aiškino ji.

— Tai tikra, kad jūsų tėvas litvakas, bet vieno jis nežino, jog Vilnius yra Lietuvos sostinė, kaip ir Jeruzalė yra Izraelio sostinė. Jei ten arabų gyvenama, tai dar neseka, kad tas miestas arabams turi priklausyti.

Vilniuje žydai anksčiau negu rusai atsirado. Kai Lietuvą pavergė caristinė Rusija, tai ji įsakė žydams iš kai kurių vietų išsikraustyti. Tada Vilniuje žydų skaičius dar labiau padidėjo, nes čia jie surado ramesnį gyvenimą tarp lietuvių. Tik Lietuvą pavergus rusų atsirado jos miestuose. Visuose didesniuose miestuose, taip pat ir Vilniuje, buvo įkurdintos rusų kariuomenės įgulos. Atsirado daug rusų valdininkų. Vilnius žydams tapo antroji Jeruzalė. Iš Vilniaus plito žydų kultūra, ten veikė rabinų aukštoji mokykla. Tą mokyklą baigusieji rabinai buvo siunčiami kitur savo pasirinktas pareigas eiti. Užteko jų ir Amerikai.

Dabar Vilniaus litvakas, įrėmęs akis į vieną tašką, tylėjo. Atrodė, jog visai negirdi ką aš kalbu. Kai nutilau, jis žydų kalba dukrai pasakė:

— Jam padaryk nuolaidą už žuvis. Jis iš Vilniaus. Jis savas žmogus...

Sumokėjęs už žuvis, dar išeidamas pridėjau:

— Kai Jeruzalė virs antrąja Izraelės sostine ir žydų tautos kultūros centru, tada ir rusai išsinešdins iš Vilniaus. Buvo ir pasiliko Rusijos imperija nepalanki žydams ir prieš Lietuvos valstybei. Dar pridūriau: — Sėkmės Izraelio kovose už savas teises.

Litvakas iš Vilniaus į tai neatsiliepė.

Vistaspats

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

— Prie plento, laukdama autobuso, šala senutė ar moteris su mažu vaiku. Pro šalį lekia pustuštė lengvoji mašina, — sustos, pavežės keleivę? Vargu. O jeigu ir pavežės, tai dažnai ne už aciū. Ir štai žmonėse ugdomas biaurus bruožas — kiekvieną savo žingsnį paversti nauda. Ir mes jau nesistebėjami mokame lygiai vairuotojui ar privatininkui.

— Mes mokame ne tik šoferiui privatininkui, bet ir siuvėjui ar batsiuviu, kuris dirba valstybinėje atelje. Paskubomis jam grūdame į kišenę dešimtines, kad tik greičiau ir gražiau pasiūtų drabužį ar avalynę. Tuo pačiu juk mes puoselėjame mišescioni.

VIII.

Ar žinote, kas pikčiausia puolė Stalino dukrą? Ogi pravo-

slavų metropolitas. Jis kalbėjo spaudos atstovams:

"Apie moralinį šitos moteriškės veidą sunku kas gera pasakyti".

IX.

Pabaigai humoro iš anapus:

a) — Už ką tu buvai patekęs į kalėjimą?

— Už kyšius.

— O kaip pavyko išsisukti iš kalėjimo?

— Už kyšius.

b) Lietuvoje laisva pasisakyti visais rūpimais klausimais, o Vakaruose laisva gyventi ir po pasisakymo.

c) Koks skirtumas tarp Mozės ir Dajano?

— Mozei reikėjo net 40 dienų savo žydams iš Egipto išvesti, O Dajanas per 4 dienas vėl parvedė į Egiptą.

J. Cicėnas

KRYLOVO PASAKĖČIOS

Vertė Jonas Valaitis

SUO IR ARKLYS

Tarnaudami vienam kaimiečiui ir kartu,
Arklys ir šuo kažkaip lygiuotis ėmė.
"Štai — sako Rudis, — didis ponas tu.
Kaš man, tegu tave pavaro ir iš kiemo.
Ne didelis čia daiktas vežti arba artį.
Ar dėl gudrybės tavo kas kitaip galėtų tarti.
Nejau gali tu man kuo nors prilygti?
Nei dieną nei gi naktį aš ramybės neturiu.
Per dieną kaimenę man reik lankoj ganyti,
O naktį namą saugoti turiu".

"Iš tikro, — jam arklys pasako tiesą karčią, —
Tavos kalbos nereikia peikti, —
Bet jeigu aš nearčia,
Tai tau nebūtų ko čia saugoti nei veikti".

KIAULĖ PO ĄZUOLU

Po šimtamečiu Ąžuolu Degloji,
Giles, kiek telpa, ėdusi, miegojo.
Kai jau akis praplėšė, ir miegas jai įgriso,
Ji šaknį atsistojus Ąžuolo čia kniso.

"Gi šitaip medį tu žaloji! —
Iš Ąžuolo čia Varnas jai byloja, —
Kai atskleidi šaknis,
Nudžiūti gali jis".

"Tedžiūsta! — atkerta Degloji, —
Nedaug prasmės matau jame išvis,
Dėlto ar verta rūpintis dėl jojo.
Jei amžiais jo nebus, nei kiek aš negailėsiu.
Svarbu, kad gilių būtų, aš nuo jų riebesiu".

"Nedėkingoji, — Ąžuolas jai prabilęs, —
Kad tu aukštyn galėtum snukį pakylėti,
Galėtum tu regėti,
Kad ant manęs gi auga šitos gilės".

Tamsūnas taip per savo apakimą
Paneigia mokslų palikimą,
Ir pasėlius brandintus,
Nejausdamas, kad jų vaisiais minta.

VARLĖ IR JAUTIS

Varlė lankoj arti pamačius jautį,
Sumanė didybe su juo palenktyniauti.

Jinai pavydo buvo perpilna,
Ir ėmė šiauštis, pūstis. Negana:
"Žiūrėk tiktai, kurkulė!" — pasirodo.

Vienok jos draugė sako: "Ne, bičiule, dar toli". —
"Pažvelki dar tiktai! Nuspręsti tu gali:
Na, kaip dabar atrodo?

Ar būsiu pastorėjus?" — "Beveik kaip nieko".
"Na, kaip dabar?" — "Dar viskas savo vietoj".
Puškėjo ir puškėjo,

M. Šileikis

Belmonto priepilauka (akvarelė)

JEIGU NEBŪTŲ SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ, NEBŪTŲ IR NAUJŲJŲ!

Prof. Vaclovo Biržiškos "Senujų Lietuviškų Knygų Istorija" yra veidrodis, kuriame atsispindi pirmųjų lietuviškų knygų kelias. Kietais viršeliais įrištos knygos kaina yra tik \$3.00, minkšt. \$2.50. Knyga Jums bus pasiųsta, jei atsiųsite pinigų šiuo adresu:

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Illinois

Pasaulinė paroda, Expo 67 Montrealy užsidarė spalio 29 d.
Parodą aplankė per 50 milijonų žmonių.

Prilygt bet Jaučiui niekaip negalėjo.
Ir mūsų išmisliokės
Čia galas buvo tokis,
Kad ji vis pūtėsi ir gaišo,
Dėl įtampos bet sprogo ir nugaišo.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugelio metų patyrimą siunčiant

DOVANAS - SIUNTINIUS Į LIETUVĄ ir kitas USSR dalis
Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuota skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Affiliated with PODAROGIFTS, INC.

PRIIMA UŽSAKYMUS BUTAMS IR USSR GAMINTOMS VISOKIOMS PREKĖMS JŪSŲ GIMINĖMS LIETUVOJE IR KITOSE USSR DALYSE.

Mums džiugu pranešti mūsų skaitlingiems klientams, kad nuo SPALIO 1 D. iki GRUODŽIO 31 D., 1967 M. įvedamos ypatingos ŠVENČIŲ kainos, 10% NUOLAIDOS sekantioms prekėms:

AUTOMOBILIAMS, MOTOCIKLAM, TELEVIZIJŲ APARATAMS, RADIO - TRANSISTORIAMS, TAPE REKORDERIAMS, KURIUOS GALIMA UŽSISAKYTI MŪSŲ FIRMOJE.

Taip pat pranešame, kad nuo SPALIO 1 D., 1967 žymiai yra sumažintos kainos MAISTO PRODUKTAMS.

Dėl smulkesnių informacijų ir nemokamų katalogų prašome kreiptis į mūsų Centralinę Įstaigą.

Cosmos Parcels Express Corporation

45 West 45th Street, New York, N. Y. 10036

Tel.: 212 — 245-7905

KNYGA - GERIAUSIA DOVANA

TIEMS, KAS NORI ŠVENTĖMS DUOTI GERŲ DOVANŲ, SIŪLOME PASIRINKTI ŠIAS KNYGAS:

1. Dr. K. Grinius, **ATSIMINIMAI IR MINTYS II t.**, 336 psl. \$5.00
2. Juozas Liūdžius, **RAŠTAI**, 246 psl. \$3.00
3. M. Zoščenko, **SATYRINĖS NOVELĖS**, 199 psl. \$2.00
4. M. Gimbutienė ir kiti, **MAŽOJI LIETUVA**, 327 psl. \$3.00
5. K. B. Kraučiušas, **SIAURUOJU TAKELIU**, 178 psl. \$2.00
6. J. Augustaitis, **ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA**, 154 psl. \$1.50
7. Prof. V. Biržiška, **SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA**, du tomai 207 ir 225 psl. \$2.00 ir \$3.00
8. Prof. V. Biržiška, **ALEKSANDRYNAS**, 430 psl. \$7.50
9. St. Kairys, **LIETUVA BUDO**, 416 psl. \$2.00
10. Vl. Mingėla, **KUN. ANTANAS MILUKAS, jo gyvenimas ir darbai**. \$6.00
11. Kipras Bielinis, **PENKTIEJI METAI**, 592 psl. \$2.00
12. Dr. Antanas J. Gussen, **DANTYS**, 158 psl., minkštai viršeliais \$2.00, kietais \$4.00
13. Juozas Švaistas, **PETRAS ŠIRVOKAS**, 228 psl. \$2.00
14. Antanas Baranauskas, **THE FOREST OF ANYKŠČIAI**, N. Rasteno vertimas, 40 psl. \$2.00
15. Mikas Petrauskas, **EGLĖ ŽALČIŲ KARALIENE**. \$5.00
16. Alfonsas Nevardauskas, **PAJŪRIAIS, PAMARIAIS**. \$5.00
17. Petronėlė Orintaitė, **KĄ LAUMĖS LĖMĖ**, 236 psl. \$3.00
18. Kipras Bielinis, **TERORO IR VERGIJOS IMPERIJA**, 310 psl. \$1.00

Šitas knygas galite įsigyti "Naujienu" ofise arba gauti paštu, atsiuntę nurodytas sumas čekiu arba money orderiu adresu:

"NAUJIENOS"

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

mūsų žingsniai

LEIDŽIA: SANTARA - ŠVIESA ♦ REDAGUOJA REDAKCINIS KOLEKTYVAS CHICAGO

Medžiagą siūsti: Marijai Paškevičienei, 3308 West 62 Place, Chicago, Illinois 60629. Telef. HE 4-8836

10 METAI

1967

NR. 19 (227)

BENDRUOMENĖ IR MES

Rugsėjo mėnesio pabaigoje Bendruomenės valdžia New Yorke "perkinkė" lietuviško darbo vežimą naujais darbininkais ir paleido 3 metų kelionėn. Naujieji darbininkai palydėti spaudoje svaidantis žodinei perkūnijai ir nemažu spausdinto žodžio lietumi. Ir įdomiausia, jog tam vežimui dar nepradėjus riedėti, bendruomeniniame kelyje įžiūrėta įvairiausių galimų ir įsivaizduotinų duobių. Pasigirsta net ir klausimų, kaip greit tas naujųjų vadovų vežimas suluš?

Mes pasitinkam naująją LB vadovybę skirtingu požiūriu. Mums rūpi klausimas, kiek būsimie pajėgūs savo darbu, pajėgumu ir talentu padėti lietuviškai Bendruomenei? Nejaudina mūsų, kokia politinė aritmetika svėrė centrinių organų sudarymą. Bet mums rūpi, kiek bus pajėgūs tie vyrai ir moterys įjungti ir apjungti visus lietuviškame darbe, kad sustiprins lietuviško švietimo darbą, sudarant sąlygas tautinėms vertybėms kurti, gilinant tautišką susipratimą. LB kūrimosi laikotarpį reikia laikyti baigtu. Prieš akis yra ne statutinės persiorganizavimo problemos, bet kūrybinis laikotarpis. Bet koks pasiteisinimas, kad neatliktas darbas dėl organizacinės tvarkos stokos nebus priimamas dėmesin. LB per sekančius metus visuomenės bus vertinama pagal atliktus konkrečius darbus. Todėl iš LB lauktina ne deklaratyvinės ar reprezentacinės veiklos. Tam jau turime eilę organizacijų ir veiksmų, kurių veikla ribojama aplinkos ir laiko sąlygų nieko kito ir neleidžia jiems nuveikti. Nėra abejonės, kad tokion veiklon pa-

sukti gali būti didelė pagunda ir LB-nei. Tokiu atveju — ateitis liūdna.

Norėtume matyti, kad LB visa esybe įsijungtų lietuviškos politikos darban ir šis realios politikos darbas iševijoje mūsų yra definuojamas sekančiai: **priaugančios kartos išauklėjimas gerais lietuviais ir jų įsilaikymas savoje bendruomenėje.** Nesame optimistai, kad tokiai realiai politikai sąlygos yra palankios ar darbas būtų lengvas. Įskiepyti kiekviename jaunuolyje sąmoningumą lietuvibei, sudaryti sąlygas pažinimui tautinių kultūrinių vertybių pareikalavus vituotinių bendruomenės pastangų ir susipratimo. Susiskaldžius į geruosius ir bloguosius pralaimėti gali ir pralaimės tikrai lietuviybė. Blaičius padėties vertinimas ir nuosirdumas darbe gali užtikrinti iševijos lietuviškos politikos laimėjimą. Todėl visos pastangos šia kryptimi bus remiamos.

LB pastangos sudarant sąlygas saviems kūrėjams reikštis kūrybinėje plotmėje turi būti dar intensyviau plečiamos, gerinamos. Tai yra viena iš gyvybinių mūsų pareigų ir todėl kiekvieno mūsų pareiga šioje plotmėje LB-nei talkinti.

Siomis keliomis mintimis sveikiname naująją LB vadovybę. Netikime, kad įtarinėjimu partinės ar ideologinės priklausomybės paskirus vadovybės narius, palengvintume L. B-nei pradėti naująją kadenciją. Tad mūsų visų uždavinys būtų jungtis pozityviam darbui su LB-ne. Būdami bendrojo darbo talkininkais, būsimie ir atsakomingsais to darbo vertintojais.

KRIŠTOLINIO SKAMBUMO POEZIJA

(Šitaip A. T. Antanaitis pristatė K. Bradūno "Sonatas ir Fugas" Santaros - Šviesos susirinkime)

Sunku kalbėti konkrečiais žodžiais apie abstrakčius dalykus. Visada susiduriama su rizika netik būti nesuprastam, bet netgi suprastam visai priešingai negu norėta. Recenzentas ar apžvalgininkas aptardamas abstrakčius kūrinius, ar tai būtų dailė, ar muzika ar literatūra, turi juos nupasakoti jam pačiam sukeltais įspūdziais ir tapti dar daugiau abstrakčiu negu pati kūryba, arba kalbėti vien apie kūrinių formas, kūrėjo sugebėjimą panaudoti medžiagą, kalbėti apie techniką, paviršių ir

net nebandyti atskleisti esmės. Ir vienu ir kitu atveju rizikuojama nieko nepasakyti. Tokios rizikos šiek tiek esama ir mano šiandieniniame knygos pristatyme.

Ką bendro su abstrakcija ar abstrakčiu menu turi šiandien mano pristatoma naujoji Kazio Bradūno poezijos knyga "Sonatos ir Fugos"? Su abstraktizmu, kaip modernia meno srove, šis rinkinys, žinoma, mažai ką bendro turi. Abstrakcija aš čia vartoju tiesiogine prasme, kaip atitrūkimą nuo tikrovės. Tąja

Santaros - Šviesos suvažiavimas Tabor Farmoje š. m. rugsėjo mėn. Paskaitą skaityo kun. F. Jucevičius. Nuotrauka Ged. Naujokaicio

prasme Kazio Bradūno poezija yra abstrakti, nes yra nuo gyvenamosios tikrovės atitolusi vienu žingsniu toliau negu įprasta. Jo kūrybos pagrinde šį kartą yra ne gyvenamoji ar gyventa tikrovė, bet kūryba.

Savo "Sonatų ir fugų" tematiką ar turinį K. Bradūnas labai tiksliai ir sklandžiai, poetiškai nusakė antrine rinkinio antrašte "Susitikimai su Čiurlioniu". Nėra abejonės, kad poetas čia turėjo galvoj Čiurlionio kūrybą, nes Čiurlionio — asmens jis negalėjo susitikti būdamas gimęs bene anam jau mirus. Betgi poetui impulsą davė mūsų tautinio genijaus, dailininko ir muziko kūriniai. Kalbant dar siauriau, kaip ir pats rinkinio pavadinimas suponuoja, jo pagrinde buvo kūriniai paties Čiurlionio išreikšti dvejopai: garsu ir spalva, paveikslu ir muzika. Būtų klaidinga manyti, kad poetas pasišovė jiems duoti dar trečią — žodžio dimensiją. Būtų netgi klaidinga manyti, kad K. Bradūnas Čiurlionio garsų ir spalvų pasišovė interpretuoti lyriiniu žodžiu, ar dar paprasčiau — nutarė savo poeto laimę išbandyti Čiurlionio naudotoje tematikoje. Ne. "Sonatos ir fugos" yra Kazio Bradūni savistovi kūryba, jo dvasinio gyvenimo išraiška Čiurlionio kūrybos poveikyje. Tai yra subjektyvus įsijautimas į jo garsų ir spalvų derinius, jo alegorijas ir simbolius, bandymas įsigauti į jo kūrinių esmę, jo norėtas ar atskleistas mūsų būties paslaptis. Stebėdamas ir įsijausdamas į Čiurlionio nuotaičių ir išgyvenimų įsikūnijimų kūryboje, poetas pergyvena

juos savaip ir perleidęs per savo kūrybinę prizmę jau savo išgyvenimus atskleidžia lyriiniu žodžiu.

Ar įmanoma K. Bradūno "Susitikimus su Čiurlioniu" pilnai įvertinti, įsisavinti estetiškai, juos pajusti ir suprasti visiška atsietus nuo tematinio objekto? Taigi, asmeniui, kuris Čiurlionio kūrybos nėra nė mačes, nė girdėjęs? Turbūt kad ne. Dalinai — galima, bet pilnai — ne. Tai dar, žinoma, nereikia kad K. Bradūno naujojo rinkinio eilėraščiai nėra savistovūs, kad juos skaitant reikia ant sienos pasikabinti atitinkamą paveikslą ir groti tos pačios temos plokštelę. Anaipol! Tačiau bent bendrybinis Čiurlionio kūrybos pažinimas yra, sakytai, priekvizitas "Sonatoms ir fugoms", yra raktas į naująjį Kazio Bradūno rinkinį. Nešiodamas savyje Čiurlionio spalvų, simbolių, nuotaikų, kad ir kadaise įdiegtų, įkritusių, jaugusių skaitytojas nesugebės poeto įvaizdžiuose užgriebti ar pajusti visų dimensijų, o vietomis nepajėgs gal net prasmės suvokti.

Lietuviui skaitytojui, manau, šitoksai priekvizitas yra beveik antroji prigimtis. Primesti jam Čiurlionio kūrybos nepažinimą būtų įžeidimas. Čiurlionis kiekviename mūsų yra daugiau ar mažiau jaugęs veik kaip žalia rūta ar pakelės rūpintojėlis, todėl čia kalba tegalėtų citi nebent apie pažinimo laipsnį.

Kazys Bradūnas, mano akimis, visuomet buvo nuosirdžiausias ir giliausias mūsų tautinis ar net patriotinis poetas, amžinąjį lietuvių dvasios ieškotojas, jo sielos atskleidė-

Santaros - Šviesos suvažiavim o dalyvių grupė Tabor Farmoj.

Dar viena premija

Antanas Gustaitis gavo 1967 Lietuvos Rašytojų Draugijos 500 dol. premija už eilėraščių rinkinį "Ir atskrido juodas varnas". Premijuota knyga buvo išleista pernai metais Algimanto Mackaus vardo knygų leidimo fondo.

Premijos įteikimo iškilmės bus per Kultūros kongreso literatūros vakarą Jaunimo Centre, š. m. lapkričio 24 d. Algimanto Mackaus vardo knygų leidimo fondas sveikina mūsų laureatą ir linki jam dar daug kūrybinių metų ir daug naujų satyros rinkinių.

"Ir atskrido juodas varnas" mūsų visuomenėje turėjo labai didelį pasisekimą ir buvo žaibiškai greitai išparduotas nors tiražas buvo du kart didesnis

už įprastą poezijos knygų. Šis leidinys dingo iš knygų rinkos per penkis mėnesius ir dabar yra pasidaręs "collector's item" mūsų knygų mylėtojų tarpe.

"Juodas varnas" yra ketvirtoji premijuota knyga Fondo išleistų leidinių sąrašė. Pirmoji — Lietuvos Bendruomenės premija buvo suteikta Algirdo Landsbergio "Penkiems stulpams turgaus aikštėje" 1957 metais. Antra premijuota knyga buvo Algimanto Mackaus "Neornamentuotos kalbos generacija ir Augintiniai" 1964 metais Vinco Krėvės literatūrinė premija. Taip pat Vinco Krėvės literatūrinę premiją 1966 metais gavo Kostas Ostauskas už dramą "Žaliojoj lankelėj".

jas. Toks iš tikrųjų buvo ir Čiurlionis. Jo lietuviškųjų gelmių ieškojimai, manau, patraukė ir pririšo Kazį Bradūną ir vedė jį į susitikimus, kurių rezultate turime šį rinkinį. Pabrėždamas lietuviškumą, betgi, čia anaipol nenoriu nė Čiurlionio, nė Bradūno kūrybos siaurinti. Būdami išskirtinai tautiški forma ir turiniu, jie visada liks universalūs esme, nes išreiškia pačius giliausius žmogaus pergyvenimus ar siekimus. Gal net svarbiausias "Sonatų ir fugų" motyvas iš tikrųjų ir yra dialogas su Kūrėju:

Aš neregįu ieškau tavęs,
I priekį ištiesęs pirštus,
O liečiu tik žvaigždžių kraštus.
Kas mudu vėl suves
Pasėdėt ant akmens,
Kalbančio saulės balsu,
Kai aplinkui tamsu.

Aš nenoriu, nenoriu apakti
Tokią šiltą vasaros naktį,
Kada lūžta skliautai nuo
žvaigždžių,
Ir jos krinta ant mano pečių.
Aš tik noriu surasti tave,
Ir klausau — po beržo žieve
Ir po duonos pluta
Plaka širdis paslėpta...

(Psl. 28)

K. Bradūno žodis jo pirmųjų eilėraščių rinkiniuose, ypač "Devy-

niose baladėse" ar "Morenų ugnyse", buvo sunkus, kietas, stiprus, sakytiau, kaip šimtmetis vynas, bet retai kada nudailintas ar nuglostytas. Paviršutinis blizgesys K. Bradūnui niekad nebuvo charakteringas. Kaip tik šitąja prasme, ką galėjote pastebėti ir iš ką tik cituoto eilėraščio, "Sonatos ir fugos" K. Bradūnas yra daugiausiai pasikeitęs. Gal būt muzikinių formų tematika skatino poetą savąjį žodį muzikalinti? "Sonatose ir fugose" žodis skamba kaip kristolas gausiose aliteracijose, eilėraščių formos nudailintos meisterio kantrybe ir kruopštumu. Ir džiugu, kad šitame dailininko procese niekur nežūva turinys ar prasmė.

"Sonatos ir fugos" ne tik savo poezijos turiniu yra šventadieniška knyga tikrąja to žodžio prasme. Dail. Vytauto Virkau meninis apipavidalinimas, panaudojant Čiurlionio kūrinius, ne tik savo estetiniu patrauklumu, bet ir išradingumu, iliustruojamas kūrybos supratimu, yra tikrai neeilinis reiškinys.

"Sonatos ir fugas" rekomenduočiau ne tik įsigyti sau. Negaliu įsivaizduoti prasmingesnės, puošnesnės ir vertingesnės dovanos artimiems bei mylimiems. Jos laiko rūdys nesugrauz.

Galime pasidžiaugti, kad trečdalis fondo išleistų knygų yra premijuotos. Tikėsimės tą proporciją išlaikyti ir toliau.

Kronika

Santaros-Šviesos Čikagos skyriaus pirmas rudens susirinkimas įvyko š. m. rugsėjo 29 d. Margučio patalpose. R. Mieželis skaitė pranešimą apie sportininkų išvyką į Lietuvą. Buvo rodomos skaidrės iš Lietuvos ir Expo 67. Dr. J. Anysas skaitė savo įspūdžius iš Santaros-Šviesos suvažiavimo Tabor Farmoje. Šį pavasarį, dr. J. Anysui pasitraukus iš izdininko pareigų, susirinkimo metu kol. Julius Lintakas buvo išrinktas šioms pareigoms. Susirinkimas buvo labai gausus, matėsi daug jaunų veidų, kas yra geras ženklas bet kokiai organizacijai.

Kylant kainoms visur ir už viską, "Metmenys" irgi taikosi prie šių dienų — nuo 14 Nr. pavienio numerio kaina pakyla iki 2.00 dol. Keturių numerių prenumerata — 7 dol.; garbės prenumerata — 15.00 dol. Naujas (14 nr.) išeis lapkričio mėn. gale ir iki to laiko galima atsinaujinti ar naujai užsisakyti "Metmenis" senu kursu. Kalėdos irgi jau ne per toliausiai — ar tai nebūtų gera dovana?!

Dr. L. Sabaliūnas skaitė paskaitą tema "Veidu į Lietuvą — galimybės ir pavojai" Akademikų draugijai spalio 21 d.

Algirdas Gureckas atstovauja New Yorko Santaros-Šviesos Federacijos skyrių Alto New Yorko skyriuje.

Dr. Jonas Valaitis yra išrinktas į Pasaulio Lietuvių Gydytojų sąjungos valdybą.

Dr. H. Nagys pravedė Montrealio lietuvių radio valandėlę, kurios programą išpildė D. Juodvalkytė, V. Noreika ir P. Budrys.

R. Mieželis Santaros-Šviesos Federacijos New Yorko skyriaus susirinkime spalio 27 d. davė pranešimą apie lietuvių krepšinininkų išvyką į Lietuvą. Ta pačia tema R. Mieželis kalbėjo Bostone spalio 28 d.

Lapkričio 5 d., sekmadienį, 3 val. p. p., Jaunimo Centre, bus rodomos V. Valaičio, A. Augustino ir A. Grigaičio meno darbų skaidrės. Tuo pačiu metu ten vyks A. Grigaičio fotografijos paroda.

G. Gedvila š. m. rugsėjo mėn. 16—29 d. d. lankėsi Los Angeles, kur Santaros-Šviesos skyriaus susirinkime davė Federacijos metinio suvažiavimo Tabor Farmoje apžvalgą. Taip pat nuvežė kun. F. Jucevičiaus ir L. Dambriūno paskaitų, skaitytų suvažiavime, nuorašus magnetofono juostose, kurias skyrius panaudos vėlesniuose susirinkimuose.

— Vytautė Žilinskaitė, knygos "Angelas viršum miesto" autorė, dabar skaitoma gabiausia Lietuvos feljetonistė-satyrinė. Ji esanti geresnė už prieš keletą metų mirusią Liūnę Janušytę.

Jau išėjo iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Sidlauskio knyga apie Amerikos lietuvių pastangas daryti įtakos į krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Order bus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

JUOZAS ŠMOTELIS

ŽEMAIČIŲ LEGENDOS APIE DIEVUS**Lietuvių dievai ir jų pareigos**

Lietuviai turėjo 25 dievus (kiti pasakotojai priskaito per 30, bet alsėdiškiai pažįsta tik 25). Vyriškais vardais buvo 13 dievų, o moteriškais — 12. Kaip tie dievai ir deivės atsirado, kaip jie giminiavosi — žemaičiai nežino. Tik viena Perkūnaitė yra žinoma kaip Perkūno dukterė. Spėjama, kad Perkūnaitės motina buvo pirmoji Laumė, kurią Pikuolis nužudė. Bet tai yra tik spėjimas.

Praamžius, Perkūnas, Kovas, Pikuolis ir Patrīmpas buvo penki vyriausi. Visi kiti dievaičiai ir dievaitės privalėjo vyresniųjų klausyti, jų įsakymus pildyti.

Apie visus lietuvių dievus ir deives yra užsilikę pasakų, bet iš los pasakos nerašytos. Kai įvykiai vyko, kai pasakos kūresė, lietuviai dar nemokėjo rašyti. Lietuviško rašto nebuvo. Vėliau nerašė bijodami nusidėti prisakymui: "Neturėsi šventimų dievų prieš mane".

Yra pasakų apie Perkūną, Kovą, Patrīmpą ir Pikuolį. Perkūnas, pasivertęs žmogumi, atėdavo pas žmones ir šnekučiuodavo, kaip lygus su lygiu. Iš anų pasakų matome, kad pas jį nebuvo jokios didybės. Kovas kiekviename didesniame mūšyje su priešu veikdavo su savaisiais. Patrīmpas glaudžiai bendradarbiavo su deivėmis ir dievėičiais, padėdamas jiems drėkinti laukus ir pasėlius, gesinti gaisrus, pripilti naujus ežerus ir pravesti naujas upes. Tik apie Pikuolį žemaičiai neturi nei vienos gražios pasakos, nežino nei vieno to dievo gero darbo. Žemaičiams nesuprantama, kaip Perkūnas, pats būdamas rimtas ir kilnus, galėjo dėtis į trejybę su tokiu išdykėliu? Pikuolis yra nusitempęs į požemį ir kamavęs nevieną žemaičių dukrą. Žemaičių paupiuose yra priveisęs pikty ir šlykščių mnapų ir undinių. Bet vistiek jisai dievas! Vistiek galingesnis už žmogų.

Žemaičiai sakydavo: "Prieš dievus nepasibars, o prieš vėją nepapūsi". Ar dievas geras ar piktas, reikia jo klausyti, jam nusilenkti. Bet žmogus su dievais nėra ir niekuomet nebuvo surištas. Jis galėjo ir dabar gali dievų atsisakyti, arba vienus dievus pakeisti kitais. Juk žemaičiai, nors ir per prievartą, savųjų dievų atsisakė ir prisilėmė Jėhvę, jo trejybę ir šventuosius. Nežiūrint to įvykio, jie vis dar su pagarba ir meile pasakoja apie savo buvusiuosius dievus ir jų vardais krikštija savo sūnus ir dukras.

Kaip deivė Gabija išgelbėjo nusikaltusį vaidilą

Tai įvyko Alsėdžių alkoje. Vaidila Budreikis, saugodamas šventąją ugnį, užmigo ir ugnis užgeso. Šventosios ugnies užgesinimas per apsilėidimą buvo nusikaltimas baudžiamas mirtimi. Šventąją ugnį atkurti te galėjo tik krivių-krivaitis ar krivis, po įvykinto teismo. Atkūrimo apeigos buvo liūdnos ir

įspūdingos. Krivis, patyręs apie ugnies užgesinimą, sudarydavo septynių asmenų teismą, būtent: trys vaidilos, trys vaidilutės ir jis pats. Tie septyni dalyviai teisdavo nusikaltėlių, sukraudavo laužą, giedodami apeidavo tris kartus apie laužą ir aukurą, ir tada krivis nuo aukuro keliais eidavo prie laužo ir tenai pasimeldęs prie dievo Perkūno, įskeldavo šventąją ugnį. Nusikaltusį vaidilą ar vaidilutę sudegindavo.

Ir aną rytmetį įvyko vaidilos Budreikio teismas ir liūdnos apeigos. Septyni teisėjai vienas balsiai sutiko, kad Budreikio nusikaltimas yra aiškus: jis per apsilėidimą užgesino šventąją ugnį. Vaidilos ir vaidilutės ašarodami, apgalvėdami Budreikio likimą, prašydami dievų pagailėjimo jo vėlei, toliau nuo aukuro sukrovė laužą. Krivis atsiklaupė prie aukuro, pasimeldė prie dievo Perkūno, į dantis pakandęs skeltuvą, o rankose laikydamas sausus samanus, ruošėsi pradėti didįjį žygi, bet nespėjo pajudėti, kai aukure sutviskėjo kibirkštys ir užsiliepsnojo šakaliai! šventoji ugnis atgijo! Stebuklas įvyko šimto žmonių akivaizdoje. Tada krivis paskelbė, jog dievai pasigailėjo Budreikio ir teismo sprendimą atšaukė.

Niekas iš viso šimto nematė, kas iš kur atnešė ugnies pradmenėlį, bet visi suprato, jog tai buvo deivės Gabijos darbas. Kiekvienas dalyvis gėrėjosi ir džiaugėsi deivės atliktu darbu.

Gabija užgesina Perkūno uždegę trobą

Kitoje vietoje tos pat gentkartės gyvenimo tarpusavyje įvyko kitas stebuklas. Anoje vietoje, kur dabar yra Žlibinai prie Sausdravo upelio, gyveno našlė Gintalienė. Jos vyras buvo žuvęs kovose su kryžiuočiais, o ji viena augino du sūnus. Audros metu tenai trunkėsi Perkūnas ir, tyčia ar netyčia, uždegė Gintalienės trobelės stogą. Šiaudinis stogas pradėjo rusėti ir liepsnoti. Degė palengva, nes buvo šlapias. Po minutės ar dviejų ant degančio stogo nusileido storas debesys ir gaisrą užtroškino. Tik viename stogo gale pradegė nedidelė skylė.

Vėliau paaiškėjo, jog aname žygyje veikė trys dievybės: deivė Perkūnaitė, pastebėjusi padėgimą, greit pranešė Gabijai, o Gabija kreipėsi į debesų valdytoją Patrīmpą, kuris tuojau nustūmė debesį ant degančio stogo ir gaisrą greitai užgesino. Našlė Gintalienė, atsidėkodama dievams, sudegino vieną iš savo septynių ēriukų.

Gabija atnešė užpustytiems žemaičiams ugnies

Degeniuose, dabar vadinamam Gadunave, anais laikais gyveno trys šeimos. Vieną žiemą užėjo baisiai didelė sniego audra. Debesys verste vertė sniegą, o vėjas švilpdamas pūtė pusnyntus ir tiek pripustė, kad

Paryžiaus madų kirpėjas gamina ateinančių metų vasaros aprangą moterims. Spalvas pasirinko margas, kaip margi yra du jo Dalmatijos šunys.

žmonės be kastuvo negalėjo iš trobelės išeiti. Ir andai vieną šaltą ir vėjuotą naktį, visose trijose trobelėse užgeso ugnis. Arčiausias gyventojas buvo už penkių kilometrų, bet ir pas jį ugnis gal bus užgesusi. Iki alkos buvo dešimtis kilometrų. Tenai ugnis degė, bet kaip nueiti per tokį gilų sniegą? Kaip parnešti degančią ugnį? O šaltis šalo traškėdamas. Žmonės kentė be ugnies, be šviesos, parą ir antrą. Visi drebėjo nuo šalčio ir glaudėsi prie kito kito. Trečią dieną visi suėjo į vieną trobą ir meldė dievų pagalbos:

"Dievai, dievaičiai, mes jūsų žemaičiai, prašome ugnies! O! Gabija! O! Dievaite maloniągoji, gelbėk mus! Juk tu savo širdyje ugnelę nešioji, atnešk ir mums žarijų šventų!"

Taip, ar maždaug taip, trys žemaičių šeimos meldėsi nuo ryto iki pusiaudienio. Kai po maldų užstojo tyla ir susikauptimas, kakalyje treksnelė skeltuvą, sušvitėjo kibirkštys ir užsiliepsnojo prakurai. Džiaugsmo apimti žemaičiai degino sausus kadagius, šakalėlius ir šildėsi nuo šalčio sustyrusias rankas. Kai atsirado žarijų, aukodami dievams užpylė taurę įsienėjusio midaus. Apie aną stebuklą plito pasakojimai po visą žemaičių žemę.

Deivė Gabija buvo labai gerbiama. Žemaičiai, kiekvieną kartą panaudodami bet kokiam reikalui ugnį, Gabijai sukaldėdavo maldele, kaip kas mokėdavo geriau sudėti žodžius. Vargas būdavo tiems namams, kurių ugnis užgesdavo.

Deivės Mildos žygiai ir nuopelnai

Nedaug rasime mirtingųjų, kurie nei kartą nebus buvę įsimylėję. Niekas nežino kaip tai įvyksta, kai vienas asmuo pajunta įsimylėjęs kitą — priešingos lyties asmenį. Tai Mildos darbas. Ji vienu akies žvilgsniu, vienu oro pajudėjimu, pasiekia žmoguje meilę ugdančias ląsteles, ir asmuo įsimyli. Nėra kito dievo, kuris geriau už Mildą galėtų meilės ląsteles įveikinti, meilės šilumėle įdiegti. Nėra.

Kartais Milda beskiepydama

meilę žmonėse, pati įsimyli, pati savo meilės ląsteles įveiklina.

Milda įsimyli Kaunį

Netoli tos vietos, kur dabar yra Kauno priemiestis Aleksotas, savo tėvų ūkyje gyveno ir darbavosi dailus jaunikaitis vardu Kaunis. Gražios Nemuno pakrantės viliojo daugelį žmonių, o Kaunis tenai diena iš dienos darbavosi. Ir deivė Milda mėgo anas pakrantes, tuosius žalius, žalius alksnių bei karklų krūmelius, kurie tenai augo ir kerėjosi. Ir tenai Milda pirmą sykį pamatė Kaunį. Jo akys buvo taip mėlynos, kaip dangaus skliautas ir blizgėjo, it Nemuno vanduo. Milda ir Kaunis susitiko, susipažino ir įsimylėjo.

Daug, vai daug dienų praleido Milda su Kaunio alksnių pavėsyje, prie pat Nemuno. Jos pasigėdo dievai, nes retai bematė jos linksmą veidą, jos jautrumu žerinėsis akis. Gedavo ir žmonės, nes niekas per mėnesių mėnesius nebeįsimylėjo. Jaunuomenė darėsi lyg akla: žiūrėjo, matė visa kas aplinkui, bet kito kito lyg nematė. Visoje žemaičių žemėje nebuvo vestuvių.

Kaip Milda apgaudinėjo Perkūną

Praėjo mėnuo ar daugiau, kol Perkūnas susekė Mildos nutolimo priežastį. O kai susekė, tai ryžosi Kaunį užmušti. Dažniau ir dažniau jis debesiu apsisupęs atvykdavo į Kaunių ūkį, išmesdavo keliolika žaibų ir nudundėdavo tolyn. Kaunio jis nepažino, tai ir užmušti negalėjo.

Kartą Perkūnas, pasivertęs žmogumi, atvyko į Kaunių namus ir klausinėjo apie deivę Mildą. Jis norėjo pažinti jaunąjį Kaunį, bet jo namuose nebuvo. Svečias, pamatęs lauke einantį vyrą klausia: "Kas ten eina?" "Tai mūsų sūnus" — atsakė motina. Svečias tik šiust pro duris ir pranyko. Po minutės atžė juodas debesys, pradėjo grumėti ir kristi žaibai į tą

(Nukelta į 7 psl.)

ZEMAIČIŲ LEGENDOS APIE DIEVUS

(Atkelta iš 6-to psl.)

vieta, kur prieš minutę buvo jaunas Kaunis. Bet Kaunis buvo pasislėpęs. Kaunis Mildos išmokytas, pamatęs perkūnišką debesį, pasiverždavo seneliu ir lazda pasiramstydamas krupstinėdavo.

Po ilgo tyrimo Perkūnas tą apgavystę susekė ir perpykęs sudegino Kaunių trobą. Kaunio tėvai pasistatė naują trobą toliau nuo sudegusios, bet Kaunis apsigyveno palapinėje tankiam alksnyne.

Kaunis buvo pats stipriausias savo tėvų ūkio darbininkas. Be jo ūkio darbai būtų palikę nenudirbti: pievos nenušienautos, rugiai nepiauti, pūdymas neartas ir neužsėtas — tai nebuvo kada slapstyti. Milda davė Kauniui kitą ypatingą galią — pamatęs perkūnišką debesį, galėjo pasiversti briedžiu. Perkūnas susekė ir šią apgavystę ir ėmė trankyti briedžius. Mildai pagailo briedžių, tai ji sugalvojo dar vieną apgaule: Medžio stuobrį aprenge Kaunio drabužiais ir pastatė dirvoje prie žagrės. Perkūnas tą iškamšą sudraskė į drebezgas ir Kaunių ūkiui davė ramybę.

Milda pagimdė sūnų Vytolį

Toje vietoje, kur dabar yra Lieplaukė, anais laikais tarp liepų ir klevų stūksojo ketvertas bakūžių. Vienoje bakūžėje gyveno pora žemaičių, kurie vadinosi Urvakiais. Nors juodu jau baigė trečią dešimtį metų, bet vaikų neturėjo. Kaž kuriam jų, o gal abiem, dievai pamiršo įdėti veislingumo sėklelių. Nors Urvakiai labai mylėjo vaikus, bet jų neatsirado ir gana. Taigi, vieną vakarą, jau apybrėkšmiu, užėjo pakeleivinga moteris ir pasiprašė nakvynės. Nakvynę gavo, ir tą patį naktį pagimdė sūnų, kuriam davė Vytolio vardą.

Nūnai, kada kūdikis atsirado Urvakių trobelėje, jiedu labai apsidžiaugė ir nuoširdžiai prašė pakeleivingosios moters, kad kūdikį jiems paliktų, nors kelė dienų leistų pasidžiaugti. Milda apsidžiaugė radusi tokius gerus žemaičius ir prašė, kad jie, jai išėjus, prižiūrėtų kūdikį, o jei laimė gerai klostysis, ji norės jų globos per dvylika metų. Taip susitarusi, Milda išėjo, o už kelių valandų grįžo su dovanomis. Urvakiai nežinojo kas ji tokia. Visai nepastebėjo jos dieviškumo, bet samprotavo, jog bus dukterė kokių didžiūnų, susilaukusi pavainikio. Per dvylika metų Milda kas dieną ateidavo ir išeidavo, bet nakvynės daugiau nepriėmė.

Vytolis augo, buvo gabus, sumanus, mylėjo savo auklėtojus ir tikrąją motiną, bet nei jis nežinojo, kad ji yra dievaitė.

Dievas Perkūnas žinojo, jog Milda pagimdė sūnų ir ieškojo visu panemuniu, nuo Gardino iki Smalininkų, bet kai nerado, aprimo ir užmiršo.

Vytolis būdamas penkių metų pats pasidarė meškerę ir pats vienas eidavo prie Germanto (ežero vardas) meškėti. Kartais prigaudydavo tiek žuvų, kad

vos parnešti pajėgdavo. Dešimtus metus eidamas, jis padirbo tokį stiprų lanką, kad ir jo "tėvelis" Urvakis vos galėjo sulenksti. Kartą tuo lanku ir savo darbo strėle nušovė briedį, bet parvilkti nepajėgė. Urvakiams jis ir jo motina buvo gera parama. Jie savo bakūžę dvigubai padidino.

Milda paduoda žyniui sūnų mokyti

Pilėje prie Ančios upės, arti Skaudvilės, gyveno žynys Jašmantas. Milda gausiai apdovanojusi sūnaus auklėtojus, Vytolį, pradėjusi tryliktuosius metus, nuvedė į Skaudvilės Pilį mokyti karinių ir mokslinių gudrybių. Iš berniuko elgesnos, iš jo išvaizdos ir kalbos, žynys jo asmenyje pažino išminčių.

Vytolis gerai mokėsi ir greit išgarsėjo. Jisai pritapo prie visų Skaudvilės gyventojų. Visi jį gerbė, nors niekas nežinojo jo kilmės. Milda nudavė lyg pusamžę moteris, kažkur turinti gausius turto šaltinius. Po šėšių metų mokymosi Vytolis įstojo į krašto gynėjų gretas ir dalyvavo kovose.

Kartą Vytolis su kitu kariu eidamas žvalgo pareigas, buvo prieš stipraus būrio apsuptas ir paimtas nelaisvėn. Jo draugas bandė pasipriešinti ir žuvo, o jis buvo nuvyntas į kryžiuočių pilį, arti Karaliaučiaus. Nelaisvėje Vytolis laikėsi kaip senas patyręs karys. Net priešai stebėjosi jo jėga ir išmintimi.

Kaip Milda išlaisvino Vytolį

Pati Milda būtų buvusi bėjėgė įsigauti į saugią ir stiprios sargybos apsuptą pilį. Ji pasikvietė talkon deivę Letą ir dievaitį Algį. Visi trys nuvyko dienos metu, patyrė kur Vytolis kalinamas ir laukė nakties. Jie būtų galėję Vytolį išvogti ir dieną, bet naktis tam žygiui buvo patogesnė.

Sutemo. Pilies gyventojai ir išvargę kariai greit nusėiuvo. Dar šlepsėjo duslūs sargybinių žingsniai ir plasdėno šikšnosparnių lekiojimas. Užgeso šviesos. Kurį laiką pilies bokšte pro du siaurus langus dar švietė blanki šviesėlė, bet ilgainiui ir ta užgeso.

Milda ir jos talkininkai be jokio laukimo būtų galėję išvaduoti Vytolį, bet jie norėjo panaudoti tam tikrą strategiją. Strategijos mėgėja buvo deivė Leta. Ji jau pirmiau buvo išvadavusi žemaičius priešams nesuprantamu būdu. Ir dabar Leta pasivertusi kate stogais, karnyzais įsigavo bokštą, pavertė Vytolį katinuku ir abu nūlipo žemėn. Prie mažųjų durelių ir tiltelio stovėjo sargas prie sargo, bet anie ne katėms buvo skirti. Taip be jokių kliūčių, katė ir katinukas nuėjo į miškelį, kuriame laukė Milda ir Algis. Po to visi keturi parlekė į Skaudvilę. Algio sparnai nei kiek nepailso, nors ant jo nugaros lupėjo Vytolis.

Svaigalėlio ir putelės dievas Ragutis

Smilgevičių malūno nuomininkas vokieliškas pasakojo, kad Ragutis būvęs šlykščios išvaizdos dievas. Būvęs mažo ūgio, apvalios galvos su ragučiais; nosis ilga, o akys kaip spunkos prie kaktos. Pilvas būvęs, kaip barabanas, o kojos laibos ir klišos.

Bet kun. Mažeika su vokiečio pasaka nesutiko. Jis sakė, jog tai kitataučio pastangos paniekti lietuvius ir jų dievus. Lietuvių dievai būvę taip dailūs, kaip patys lietuviai. Kita vertus lietuviai savo dievus vaizdavosi pagal savę. Jokių atvaizdų ar stabų jų dievai neturėjo.

Taigi, dievaitis Ragutis irgi buvo panašus į žemaitį. Žemaičiai jį gerbė. Kai būdavo puota, tai Ragučio kėdė stovėdavo stalo gale šalia šeimininko. Ant stalo buvo jam skirta lėkštė su maistu ir taurė su midum. Kol puota nesibaigė, niekas nedrįso liesti nei lėkštės, nei taurės. Kodėl jo vardas buvo Ragutis?

Mažeika teigia, jog vardą jis gavo nuo to, kad visuomet su savim nešiodavosi du jaučio ragus. Viename rage būdavo putelė, o kitame — svaigalėlis. Jis tuos daiktus teikė žmonėms. Be svaigalėlio nebuvo gero midaus, be putelės —alaus. Ir puotose linksmybės nebuvo.

Jei kurie namai Ragutį įžeidavo, tie neturėdavo nei geroalaus nei midaus. Darydavo

alų, o gaudavo girą. Gira geriamą, bet be putelės. Ir midus be svaigalėlio ne koks.

Nėra pasakų, kaip dievaitis Ragutis buvo priimamas danguje, bet žmonės jį mylėjo.

Apie Ragutį bus daugiau pasakų.

"NAUJIENOS" BOLŠEVIKAMS YRA RAKŠTIS JŲ AKYSE

SIŪSKITE PINIGUS Į LIETUVĄ GAUDAMI DAUGIAUSIA UŽ JUOS.

nemokėdami siuntimo mokesčių. GERIAUSIA IR VERTINGIAUSIA DOVANA YRA DOLERIŲ PAŽYMEJIMAI, KURIE JŪSŲ GIMINĖMS KETURIS KARTUS VERTINGESNI UŽ RUBLIUS, KĄ JŪSŲ GIMINĖS GALI PAVIRTINTI.

Tik už JV dolerių pažymėjimus JŪSŲ giminės galės įsigyti viską, ką tik norės: maisto, drabužių ir daug kitų dalykų — amerikoniškų, vakarų Europos ir vietinių — tik per Vnešposyltorgo specialias dolerių krautuves labai žemomis kainomis.

Pilnai garantuota. Jokių mokesčių.

Už patarnavimą ar siuntimą nei siuntėjui nei gavėjui, nes viską apmoka Vnešposyltorgas.

UŽSAKYKITE DABAR TIK PER INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street
New York., N. Y. 10010

Prašykite mūsų NEMOKAMO katalogo. Įgaliotas atstovas AMERICAN EXPRESS CO. ir PODAROGIFTS INC.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILLJONUS dolerių savo apdrausimams nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudos tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudos mokeskis \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopu veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbą.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICANS

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10007

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

CHICAGOS MENO INSTITUTĄ APLANKĖ 2,516,280 ŽMONIŲ

Chicago Meno institutas savo nariams išsiuntinėjo metinės apyskaitos storą, gražiai atspausdintą leidinį. Viršelyje įdėta naujai įsigyto Jacques-Louis David markizės La de Pastoret portreto spalvota reprodukcija.

Telpa muziejaus pareigūnų pranešimai. Apyskaita už fiskalinius 1966-67 m. birž. 30 d. Pajamų turėjo \$5,476,202, t. y. \$553,571 daugiau negu 1966 m. Išlaidų buvo \$5,472,600. Pelno liko \$3,602. Pracitais metais pelno liko tik \$310.

Padidėjo ir narių-rėmėjų skaičius ir vis kasmet auga. Metinis nario mokėtis \$12,50. Pavasarį abiturientams stipendijų buvo išdalinta \$17,500. Į pensiją išėjo 10 profesorių.

Georgijai O'Keeffe, kuri mokėsi Meno institute 1905-06 m., buvo suteiktas Dailių Menų daktaro laipsnis.

Aštuoniuose Moterų Tarybos grupėse, kurios savo darbu ir lėšomis prisideda, skaičius padidėjo 2,803 narėmis.

Per metus Meno institutas turėjo 2,516,280 lankytojų, tai rekordinis lankytojų skaičius istorijoje. Vien tik A. Wyath parodą aplankė 253,772 asmenys. Narių rėmėjų yra 38,769. Aukomis muziejus gavo \$375,574.

Studentų skaičius padidėjo, bet raporte nepasakyta kiek iš viso studentų yra dabar. Profesorių ir mokytojų yra iš keleto svetimų kraštų, taip pat yra daug užsieniečių studentų.

Goodmano teatras ir scenos mokykla sėkmingai veikia ir vaidinimus žmonės gausiai lanko.

Institutas turi ir vaikų muziejų bei puikų knygyną, kuriuo naudojasi studentai ir instituto rėmėjai.

Per 10 metų padaryta daug pagerinimų muziejaus viduje. Pastatyti du nauji pastatai iš šiaurinės ir pietinės pusės

DAIL. ELENOS URBAITYTĖS PARODA

Šį šeštadienį, lapkričio 4 d., 7:00 val. vakaro Čiurlionio galerijoje Chicagoje, atidaroma dail. Elenos Urbaitytės tapybos paroda. Dailės mokėsi Taikomosios dailės institute Kaune, Muencheno dailės akademijoje; 1949 m. baigė Freiburgo L'École des Arts Metiers, 1960 m. įsigijo Kolumbijos universitete (N. Y.) meno magistro laipsnį.

Dalyvavo įvairiose parodose. Čiurlionio galerijoje jos pirmoji paroda. Čikagiškiams, bus malonu pamatyti viešnios kūrybą.

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, NOVEMBER 4, 1967

šeštadieniais ir sekmadieniais paroda atdara nuo 11 v. r. iki 9 v. v., o darbo dienomis — nuo 7 v. iki 9 v. vak.

Paroda baigsis lapkričio 12 d.

UZSIDARĖ "69" MENO GALERIJA IR STUDIJA

Prieš porą metų Stasio Orento įsteigta "69" Meno galerija Marquette Parke 69 gatvėje gražiai veikė — ruošė parodas, nes buvo patogi ir švari vieta kultūrinei veiklai. Ten pat veikė ir Meno studija du semestrus, turėjo nemažai mokinių ir vyresnio amžiaus studentų. Turėjo gerus mokytojus: dail. V. Petravičius dėstė grafiką, tapybą ir mozaiką. Pov. Kaupas vedė paišybos, anatomijos ir tapybos skyrių. Jis buvo ir Studijos administratorius. E. Marčiulionienė dėstė keramikos bei skulptūros dalykus. Antrame semestre sėsuo M. Mercedes vedė paišybos ir tapybos skyrių. Padėjo ir dail. Blyskis ir kt. Paskaitas iš meno istorijos, teorijos bei estetikos ir praktiško mokymo temomis skaitė Pov. Kaupas, J. Mielulis ir M. Šileikis.

Baigiantis semestrams buvo surengtos dvi studentų darbų parodos ten pat Meno galerijoje. Studijai uždarius, dalis studentų perėjo į V. Petravičiaus vedamą studiją, o kiti nuėjo pas Mercedes, kuri dėsto kitoje mokykloje.

Liūdna, kad kultūrinis darbas nėra pelningas ir nelengvas. Kad ir geriausius norus žmogus turi, bet kai nėra lėšų, tai nieko nepadrėsi...

KITATAUČIŲ SPAUDA APIE

M. IVANAUSKĄ

"Cicero Life" spalio 13 d. laidoje įsidėjo keletą inž. Mikalojaus Ivanausko nuotraukų, kurios pavaizduoja liepsnos tapybos procesą. Rašo, kaip inž. M. Ivanauskas buvo apdovanotas žymaus piliečio atestatu už pasižymėjimus kultūriniame darbe, kaip konstrukcijos inžinierius ir menininkas. Iš 8,000 naujų piliečių, kurie priėmė pilietybės priesaiką Prudential Building, Ivanauskas buvo vienas iš penkių išskirtas ir pagerbtas.

Toliau laikraštis plačiau aprašo Ivanausko biografią ir kelionę į Pietų Ameriką bei iš ten į JAV. Pamini jo parodas. Ivanauskas 1968 pavasarį žada rengti parodą Muenchene.

Sao Paulo (Brazilija). "A Gazeta" rugpiūčio 29 d. laidoje įsidėjo Ivanausko liepsnos tapybos kūrinių ir straipsnį "Tragedija medyje". Sako, kad Ivanauskas vartoja daug skirtingų medžiagų savo kūrybai įamžinti — medį, pergamentą ir kt. Iš dekoratyvinių darbų jis perėjęs į realistines bei abstrakčias formas su dideliu pasisekimu.

Be to, laikraštis prisimena, kaip Ivanauskas Sao Pauly surengė keletą parodų — 1958 m. spalio 19 d. buvo surengta pirmoji vaikų darbų paroda. Surengė architektūros, meno parodą Sao Pauly. Po 1958 m. Ivanauskas su šeima išvyko į JAV ir apsigyveno Ciceroje.

Reikia pridurti, kad inž. M. Ivanauskas Chicagoje aktyviai veikia. Buvo surengtos kelios jo parodos Chicagoje, Cleavelande ir kitur. Net Chicagos Meno instituto mokykla susidomėjusi Ivanausko liepsnos tapybos metodais.

PICASSO IR KALBOS

Chicago Civic Center Picasso 50 pėdų plieninis kolosas sukėlė diskusijų bangą ne tik Chicagoje, bet ir New York Times dienraštyje. Vieni teigia, kad Chicago laimėjusi kultūrinio progreso atsiekimą, kiti, — kad toks pabaisa-paminklas liudijąs nuosmukį, pasifyciojimą iš ci-

PARODOS KITUR

Praėjusį penktadienį Pittsburghe buvo atidaryta Carnegie Institute 1967 metinė tarptautinė dailės paroda. Išstatyta 329 tapybos ir skulptūros darbai.

Užpraeitą trečiadienį New Yorke Metropolitan muziejuje buvo atidaryta moterų drabužių bei modelių paroda. Tai pirmas toks muziejaus žygis, bazuojantis tuo, kad ir dailė dabar seka madas. Bet gi tokie drabužiai išstatyti parodoje, kuriuos ne visi gali dėvėti. Jie padaryti turtingiausiems žmonėms. Tačiau ir turtingiausi žmonės tuose drabužiuose atrodytų juokingi ir vulgariški, — sako New York Times meno kritikas John Canaday.

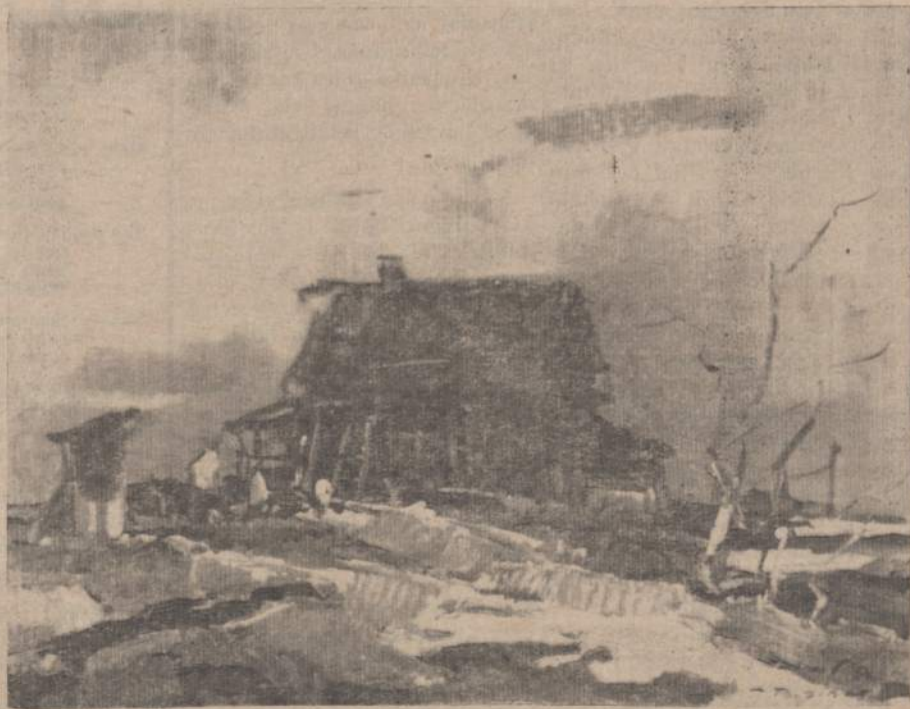
Guggenheim muziejuje dabar vyksta "skulptūros madų" paroda. Reikia pridurti, kad plastinis menas ir muzika visame pasauly, išskyrus Rusiją, susiskaldę į smulkias frakcijas. Sunku suprasti, kodėl žmonės, užsimą menu, apsirgo madų lenktynėmis. Kūrėjų menininkų yra labai mažai; dauguma yra skolintojai to, kas anksčiau buvo padaryta ir visiems žinoma.

vilizacijos. Aš manau, kad šis paminklas, miestui kainavęs 300,000 dolerių, nieko daugiau nereprezentuoja, kaip patį Picasso. Už bet kokį Picasso padarytą daiktą pinigingi žmonės moka šimtus tūkstančių dolerių.

Šis Picasso geležinis žardas kai kam atrodo, kaip paukštis, kitiems, kaip beždžionė... Tačiau šis rudos geležies lentų skeletas neišlaiko plastinių dimensijų. Paminklo užnugary (priešais trobesį) palikta didelė urna, tarytum šiukšlėms sumesti.

Be to, pati struktūra dėl savo didumo, atrodo "skysta". Nuo lietaus storos ir plačios lentos parudijusios. Matosi vandens palikti dryžiai.

(Daugiau Meno žinių 2 psl.)

A. a. Povilas Puzinas

(Čiurlionio galerijos Chicagoje nuosavybė)

Skurdi bakūzė (aliejus)